

Міністерство освіти і науки України

Українська література

10-11 класи

Рівень стандарту, академічний рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет «Українська література» в 11-річній загальноосвітній школі набуває особливого значення, адже він засобами мистецтва слова допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ дитини, позитивно впливати на формування її самосвідомості, спрямовувати морально-етичний потенціал, розвивати інтелектуальні, творчі здібності, естетичні смаки.

Метою шкільного вивчення української літератури є:

- підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів;
- сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі;
- виховання національно свідомого громадянина України;
- формування і утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Ця мета реалізується через такі конкретні завдання вивчення української літератури в школі:

1. Зацікавлення учнів художнім твором як явищем мистецтва слова, специфічним «інструментом» пізнання світу і себе в ньому.
2. Підняття загальної освіченості учнів, ознайомлення з найвизначнішими і найпоказовішими взірцями української народної творчості та художньої літератури.
3. Формування читацької культури учнів, розвиток естетичного смаку, вміння розрізнати явища справжньої класичної та «масової» культури.
4. Формування стійкого інтересу до української літератури як вагомого духовного спадку народу, повноцінного оригінального мистецтва, виховання палкого шанувальника української книги.
5. Формування гуманістичного світогляду, духовно багатой особистості, з високими загальнолюдськими морально-етичними орієнтирами.
6. Сприяння національному самоусвідомленню та стійкому відчуттю приналежності до європейської спільноти.
7. Вивчення української літератури в національному та світовому культурологічному контекстах, у міжпредметних зв'язках.
8. Розвиток творчих і комунікативних здібностей учнів, їхнього самостійного і критичного мислення, культури полеміки, вміння аргументовано доводити власну думку.
9. Вироблення вміння компетентно і цілеспрямовано орієнтуватися в інформаційному і комунікативному сучасному просторі, застосовувати здобуті на уроках літератури знання, практичні навички у житті.
10. Розвиток навичок самоосвіти, бажання і спроможності вчитися протягом життя.

Вивчення в загальноосвітній школі української літератури забезпечує реалізацію ключових компетентностей, які сприяють розвитку особистості та її повноцінній самореалізації в сучасному житті, у таких напрямках:

- соціальні компетентності (активна участь у суспільному житті; здатність знайти, зберегти і розвинути себе як особистість; розвиток комунікативних якостей; здатність розв'язувати проблеми; формування світоглядних і загальнолюдських ціннісних орієнтирів);
- мотиваційні компетентності (розвиток творчих здібностей, здатності до навчання, самостійності мислення);
- функціональні компетентності: естетичні, культурологічні, мовні, комунікативні (вміння оперувати набутими знаннями, сформованими навичками, використовувати їх у практичному житті).

Літературний курс академічного рівня у 10–11 класах є системно-історичним, а не історико-літературним. У сучасній загальноосвітній школі вивчається не історія літератури, а українська література, що дає більшу можливість активізувати морально-етичні аналогії, суспільно-ціннісні

орієнтири через естетико-літературознавчі категорії, поняття; зацікавити учнів близькими їхній свідомості художніми творами; змінити усталений, застарілий імідж української літератури на цілісній карті світової літератури.

Для учня пропонуються теми у формі стислих літературних портретів письменників із виділенням для текстуального вивчення одного чи кількох творів, які займають важливе місце у їхній творчості та літературному процесі України і розглядаються у зв'язках з розвитком світової літератури та в мистецькому контексті.

Українська література як шкільний предмет водночас виконує кілька рівноцінних функцій, серед яких виділяються: естетична, пізнавальна, виховна. Це означає, що кожен запропонований твір не лише відображає певну історично-художню дійсність, а й засобами мистецтва слова виховує українського читача. Тому особливий акцент робиться на тих художніх творах, що сприяють зародженню у свідомості молодого людини якостей, які є носіями позитивної, життєствердної енергії. Адже в умовах національного державотворення актуалізуються пріоритет людини-гуманіста, людини-патріота, оптимістичні суспільні настрої, духовне здоров'я особистості, ці твори повинні приносити естетичне задоволення і давати моральне оперття (оптимізм, життєствердність, намагання долати труднощі, воля до перемоги, досягнення мети у житті).

Українська література для 10–11 кл. розглядається у хронологічній послідовності. Крім того, програма поділяється на окремі хронологічні розділи і «жанрові» підрозділи. Наприклад, у 11 класі: «Українська література 1920–1930 рр.» має підрозділи: «Поезія», «Проза», «Драматургія»; «Українська література за межами України»: «Література в Західній Україні (до 1939 р.)», «Еміграційна література»; «Українська література 1940–1950 рр.»; «Українська література др. пол. ХХ– поч. ХХІ ст.»: «Поети-шістдесятники», «Проза др. пол. ХХ ст.», «Українська історична проза»; «Сучасна українська література», «Українська російськомовна поезія». Кожен клас старшої школи закінчується уроками: «Література рідного краю», «Урок-підсумок», які дають широкий простір для вибору як учителя, так і учнів.

У програмі подано стислі огляди літературного процесу в різні періоди розвитку української літератури. Але на них найчастіше не виділяється спеціальних годин, вони служать ніби преамбулою до вивчення творчості письменників, тому вчитель на свій розсуд може обирати з них найголовніше.

Крім того, у всіх класах до кожного розділу програми подано основні теоретичні поняття, які повинні засвоїти учні, державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, назви творів для заучування напам'ять. Виділено орієнтовну кількість годин для розвитку мовлення (вони використовуються на підготовку та написання класних творів), а також на позакласне читання. В кінці програми для кожного класу подано списки літератури для додаткового (самостійного) читання учням.

Під час навчально-виховного процесу програмою передбачено таку його організацію, у процесі якої вчитель дає необхідні опорні знання, висловлює власні судження, заохочує до глибшого пізнання, зацікавлює учнів вивченням теми. Але не вимагає прийняття єдиної думки, не диктує своє прочитання тексту, він лише спонукає до певних оціночних висновків, а учень вчиться їх робити самостійно, так само, як і самостійно мислити, оцінювати, порівнювати, проводити аналогії з сучасним життям, власним досвідом тощо. Загалом така демократична побудова програми спрямована на постійну творчу співпрацю, діалог учителя та учня з художнім текстом, дає широкий простір для самостійного сприйняття і осмислення літератури як явища мистецтва.

10 клас

Усього – 70 год. На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення – 62 год.

Розвиток мовлення – 4 год.

Позакласне читання – 2 год.

Резервний час – 2 год.

Зміст	Год.	Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p style="text-align: center;">Вступ</p> <p>Українська література др. пол. XIX ст. в контексті розвитку суспільства певного часу. Її вимушена історична місія, особлива роль у житті поневоленої нації. Зв'язок художнього мислення митця з провідними тенденціями доби. Українська література у світовому контексті, її особливість на загальноєвропейському тлі.</p> <p>ТЛ: поняття національного і вселюдського, літературний процес.</p>	1	<p>Вміти пояснити зв'язок літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями свого часу. Вміти користуватися довідковими відомостями, словниками.</p> <p><i>Усвідомлення суспільного призначення національної літератури.</i></p>	Важливі історичні події другої половини XIX ст. (історія України, світова історія).
<p style="text-align: center;">ЛІТЕРАТУРА 70-90-х років XIX ст.</p> <p>Складні суспільно-політичні умови розвитку. Новий етап національно-визвольного руху, культурно-просвітницька діяльність “Громад”. Періодичні видання. Розвиток реалізму, натуралізму, пізній романтизм. Розвиток поезії (Я. Щоголев, І. Манжура, В. Самійленко), прози, драматургії.</p> <p style="text-align: center;">Іван Нечуй-Левицький “Кайдашева сім’я”</p> <p>Життя митця і його творчість як новий імпульс української літератури (“Колосальне всеобіймаюче око України” (І.Франко). Її загальна характеристика. “Кайдашева сім’я” – соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, сучасна (вічна) актуальність проблеми батьків і дітей. Колоритні людські характери в повісті. Українська ментальність, гуманістичні традиції народного побуту й моралі. Утвердження цінностей національної етики засобами комічного.</p>	(23)	<p>Вміти схарактеризувати в загальних рисах суспільно-політичні умови розвитку літератури цього періоду.</p>	<p>Е. Золя, Г. Флобер, І. Тургенев, Ф. Достоєвський, драматургія Ж.-Б.Мольєра, В.Шекспіра, Ф.Шіллера (зарубіжна література).</p>
	4	<p>Вміти розповісти про письменника, назвати основні його твори. Прокоментувати оцінку І. Франком творчого спадку І. Нечуя-Левицького.</p> <p>Вміти визначити жанр твору, прокоментувати основну проблему, схарактеризувати образи-персонажі, засоби їхнього зображення. Вміти порівнювати образи дійових осіб, пояснювати авторську позицію. Вміти виокремлювати засоби комічного у творі, пояснювати їхню роль. Вміти висловлювати власну думку про українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику.</p> <p><i>Усвідомлення основних рис української ментальності, його значення для самопізнання й успішної адаптації в сучасному суспільстві.</i></p>	<p>Ф.Різниченко, “Вид на гору Спаса у Стеблеві”.</p> <p>А.Куїнджі, “Українська ніч” – улюблена картина І.Нечуя-Левицького (образотворче мистецтво).</p> <p>Л. ван Бетховен, “Appassionata” – улюблена мелодія письменника (музичне мистецтво).</p>

<p>ТЛ: соціально-побутова повість, повість-хроніка, поглиблення поняття про реалізм. Засоби змалювання комічного.</p>			
<p>Панас Мирний (П.Рудченко) “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Життєвий і творчий шлях. Загальна характеристика творчості. Перший соціально-психологічний роман в українській літературі, свідчення великих можливостей у художньому дослідженні дійсності. Співавторство з І.Біликом. Широта представлення народного життя. Еволюція Ничипора Вариниченка: від правдошукацтва до розбійництва. Типове й екстремальне у долі героя. Жіночі образи, утвердження народних поглядів на духовне здоров'я людини. ТЛ: соціально-психологічний роман.</p>	4	<p>Знати про життя прозаїка, його основні твори. Вміти переказати історію написання роману. Знати і вміти коментувати сюжет роману. Вміти схарактеризувати образи-персонажі, зокрема Чіпку, простежувати еволюцію його поведінки, вміти пояснювати її психологічними чинниками. Пояснювати роль жіночих образів у творі, вміти розкрити їх. Вміти порівнювати роман із “Кайдашевою сім'єю” І.Нечуя-Левицького, шукати спільне і відмінне у художній манері прозаїків. Вміти аргументовано висловлювати власну думку про життєвий вибір Чіпки, коментувати власне розуміння понять честі, справедливості, людської гідності й можливі способи їхнього утвердження. Виконання творчої роботи на дискусійну тему. <i>Вміння переконливо і толерантно висловлювати власні судження. Усвідомлення значення для становлення і утвердження людини правильності життєвого вибору.</i></p>	<p>“Кайдашева сім'я” І.Нечуя-Левицького, “Повія” Панаса Мирного, “Воскресіння” Л.Толстого.</p>
<p>Українська драматургія і театр 70–90-х рр. XIX ст. Від аматорських гуртків до професійного «театру корифеїв», що став «школою життя» (І.Франко). Перші театральні трупи М.Кропивницького та М.Старицького (1882–1883), їхні провідні актори. Родина Тобілевичів та український театр. Тісний зв'язок театру з музикою. Розвиток драматургії: соціально-побутові та історичні драми й комедії М.Старицького («Богдан Хмельницький», «За двома зайцями»), М.Кропивницького («Глитай, або ж Павук», «Дай серцеві волю, заведе в неволю»), Панаса Мирного («Лимерівна») та ін. Створення професійного театру в Галичині (1864). Театр «Руська бесіда» у Львові. Роль І.Франка у становленні національного професійного театру. Популярність «театру корифеїв» в Україні та за її межами. Перша народна артистка України Марія Заньковецька. ТЛ: «театр корифеїв».</p>	1	<p>Уміти розповісти, як і коли в Україні виникає «театр корифеїв», хто входив до його складу, про його популярність. Наводити конкретні приклади зв'язку українського театру з музикою. Назвати авторів та основні драматичні твори, написані для професійного українського театру. <i>Прищеплення любові до театру, розвиток уміння цінувати красу і художню досконалість мистецтва. Виховувати почуття гордості за «театр корифеїв», що зіграв важливу роль у формуванні національної самосвідомості народу.</i></p>	<p>Хорова композиція «Вечорниці» П.Ніщинського, опери С.Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм», М.Лисенка «Тарас Бульба» (музичне мистецтво).</p>
<p>Іван Карпенко-Карий (І. Тобілевич) “Мартин Боруля” Життєвий і творчий шлях. Багатогранність діяльності. Жанрова різноманітність творів: трагікомедії (“Сто тисяч”, “Мартин Боруля”), сатирична комедія (“Хазяїн”), соціально-психологічна драма (“Безталанна”), історична трагедія</p>	3	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху драматурга, про “театр корифеїв”. Розуміти причини просвітницьких ідейних пріоритетів світогляду письменника. Вміти визначити жанр драматичного твору. Знати зміст п'єси “Мартин Боруля”, вміти розповісти про історичну основу твору. Вміти схарактеризувати головного героя, розуміти причини його</p>	<p>«Міщанин-шляхтич» Ж.-Б. Мольєра і п'єси І.Карпенка-Карого.</p>

<p>(“Сава Чалий”). І.Карпенко-Карий і “театр корифеїв”. Драматургічне новаторство письменника. Комедія «Мартин Боруля», її сценічна історія. Дворянство як міф про краще життя. Підміна особистісних етичних цінностей (чесності, порядності, працелюбства) станомою приналежністю. Психологічна переконливість розкриття образу Мартина Борулі. Значення творчості І.Карпенка-Карого. ТЛ: поглиблення поняття про жанри драматичного твору.</p>		<p>особистої драми. Інші персонажі п’єси. Визначити головний конфлікт твору. Вміти розкрити значення творчості І.Тобілевича для розвитку української драматургії.</p> <p><i>Виховання любові до театру. Усвідомлення, що життєва позиція кожного творить стан усього суспільства..</i> <i>Усвідомлення негативних наслідків компромісних рішень (компроміс переконань – шлях до зради).</i></p>	
<p>Михайло Старицький “Оборона Буші” (огляд) Життя і творчість. Багатогранність діяльності (перекладач). М. Старицький і театр. Творча співпраця з М.Лисенком. Оцінка І.Франком діяльності М.Старицького. Основні мотиви поетичної творчості. Найвідоміші драматичні твори («Талан», «Не судилося»). Художня проза письменника – зачинателя історико-пригодницької повісті та роману. Пригодницький сюжет, драматизм історико-романтичної повісті “Оборона Буші”. Її антимілітаристське спрямування. Багатопроblemність твору. Шлях помсти і крові як трагічні сторінки в житті українського і польського народів. Образи та символи твору, особливості характеротворення, функція картин природи. Роль М.Старицького в історії української літератури й театру.</p>	1	<p>Вміти розкрити значення творчості М.Старицького для розвитку української літератури і театру. Мати загальне уявлення про повість «Оборона Буші», драматургію та поетичну творчість письменника.</p> <p><i>Виховання почуття гордості за українську інтелігенцію, яка зіграла вирішальну роль у згуртуванні суспільства, культурному піднесенні України.</i> <i>Розвиток почуття патріотизму, власної відповідальності за долю батьківщини.</i></p> <p><i>Прищеплення любові до театру, розвивати вміння цінувати красу і художню досконалість мистецтва.</i></p>	<p>Переклади творів Г.-Х.Андерсена, В.Шекспіра, Дж.Байрона, І.Крилова. Інсценізація творів М.Гоголя, Ю.Крешевського, Е.Ожешко та ін. Історико-пригодницькі романи В.Скотта (зарубіжна література).</p>
<p>Іван Франко «Гімн» («Замість пролога»), «Сікстинська мадонна», «Безмежне поле...», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являється мені...». «Легенда про вічне життя», «Розвивайся ти, високий дубе...», «Декадент», «Мойсей», «Сойчине крило» Письменник, учений, громадський діяч. Багатогранність діяльності в українській культурі, її вплив на культурний і політичний розвиток України. Основні книги і праці. Франко-перекладач. Значення творчості для розвитку української літератури, у пробудженні національної самосвідомості. Творчість І.Франка у музиці. Франко і світова література.</p>	9	<p>Знати життєву біографію митця, вміти окреслити основні сфери його багатогранної діяльності. Називати основні книги і праці. Сформувати власне ставлення до таких особистостей, як І.Франко.</p> <p><i>На прикладі життєдіяльності І.Франка формування ціннісного переконання: можливість силою високого духа сягнути від селянської хати до світових вершин інтелекту.</i></p>	<p>Переклади творів давньогрецьких поетів, Дж.Мільтона, Байрона, Гете, Гейне, Гюго, Міцкевича та ін.</p> <p>Музика М.Лисенка, С.Людкевича, Б.Лятошинського, А.Кос- Анатольського та ін. до творів І.Франка (музичне мистецтво).</p>
<p>Лірика збірки “З вершин і низин”. Загальне уявлення про композицію збірки. Творчість великих майстрів</p>		<p>Вміти пояснювати багатозначність понять “вершини” і “низини” у назві збірки. Називати твори (цикли) з неї, ідеї яких видаються</p>	

<p>Відродження; символ вічної жіночності, материнства, краси; суперечки про роль краси і користі (“Сікстинська мадонна”). Франкова концепція поступу людства, вираз незламного оптимізму (“Гімн” (“Замість пролога”)).</p> <p>Поетична збірка “Зів’яле листя” : “Безмежне поле...”, “Ой ти, дівчино, з горіха зерня”, “Чого являєшся мені...”. Місце любовної теми у творчості І.Франка. Життєві імпульси появи творів (автобіографічність). Широка емоційна гама почуттів ліричного героя, утвердження невмирущості людських почуттів, ідеалу кохання.</p> <p>Філософська і громадянська поезія. Змістовий зв’язок “Легенди про вічне життя” із поезією “Зів’ялого листя”. Драматизм людських стосунків, роздуми про доцільність безсмертя людини, взаємне кохання як критерій щастя, неможливість його досягнення. “Декадент” – поетичне кредо І.Франка. Вираження життєствердної позиції ліричного героя-митця. Вірш-заклик “Розвивайся ти, високий дубе...” – віра в майбутнє своєї нації.</p> <p>Поема “Мойсей” – одна з вершин творчості І.Франка. Проблематика твору: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник, пробудження національної свідомості, історичної пам’яті. Пролог до поеми—заповіт українському народові.</p> <p>ТЛ: філософська поезія, віршові розміри (повторення), терцини, гімн, сонет.</p>	<p>актуальними сьогодні. Аналізувати поезії, вміти визначити і пояснити символіку “Гімну”, вміти розкрити значення поняття “вічний революціонер”.</p> <p><i>Усвідомлення облагороджуючого впливу мистецтва на людину. Формування віри в людство (притаманна І.Франкові). Утвердження переконання здійснення поступу не шляхом насилля, а розвитком духовності.</i></p> <p>Вміти аналізувати поезії, визначати літературні і фольклорні начала, пояснити образи-символи. Вивчити напам’ять: 2 поезії (на вибір).</p> <p><i>Усвідомлення того, що любов – найвеличніше із людських почуттів, яке необхідно берегти.</i></p> <p>Вміти пояснити використання біблійних мотивів і образів, умовність художнього світу легенд і притч. Сформулювати провідну думку “Легенди...” Характеризувати вірш “Декадент”, висловлювати власні роздуми про мету і сенс художньої творчості людини. Вміти визначити головну ідею вірша “Розвивайся...”, розкрити символічний образ “дуба”, знайти фольклорні елементи у творі. Вивчити напам’ять: 2 поезії (на вибір).</p> <p><i>Усвідомлення неуніклого драматизму людського життя. Усвідомлення того, що українці – представники народу, що “вгору йде”, що відкидає занепад у будь-якій формі.</i></p> <p>Вміти з’ясувати основну сюжетну лінію твору, визначити найнапруженіші фрагменти. Пояснити біблійну основу сюжету, його актуальність для епохи національно-визвольних рухів. Розкрити алегоричність образу Мойсея, передати зміст його сумнівів, роздумів і сформулювати резюме цих роздумів. Висловлювати власні міркування про майбутнє свого народу.</p> <p><i>Осмислення поняття нації як повноправного суб’єкта історії, безмежність перспективи поступу.</i></p>	<p>І. Труш, «Іван Франко», А. Базилевич, ілюстрації до творів І. Франка (образотворче мистецтво).</p> <p>Цикли любовної лірики в Овідія, Катулла, Данте, Ф. Петрарки, А. Міцкевича (зарубіжна література).</p> <p>Скульптура Мікеланджело “Мойсей” як поштовх до написання поеми. Опери «Мойсей» та «Назон» А. Тенберга, «Мойсей» (за І. Франком) М. Скорика. Повість «Авірон» Г. Хоткевича.</p>
<p>Проза І.Франка. Ідеї, проблеми прозової творчості. Місце у творчості повісті «Перехресні стежки». Художні шукання прозаїка. Франко і український модернізм. Новела “Сойчине крило” – жіноча доля в новітній інтерпретації. Образ героя-адресата – уособлення боротьби між “естетикою” і “живим чоловіком”. Гуманізм новели.</p>	<p>Вміти назвати основні прозові твори митця, схарактеризувати їхню тематику. Розглянути і прокоментувати композицію і сюжет новели “Сойчине крило”. Розкрити образ Марії, його неоднозначність. Характеризувати образ героя-адресата. Вміти визначити основний морально-етичний пафос новели та висловити власну оцінку твору. Мати загальне уявлення про драматургію І.Франка.</p>	<p>Фільм «І. Франко» М. Лебедева.</p>

<p>Роль І.Франка у розвитку драматургії і театру. («Украдене щастя»).</p> <p>Значення творчості І.Франка, її актуальність.</p> <p>ТЛ: поняття про модернізм.</p>		<p><i>Усвідомлення перемоги добра над злом, “великодушності над невдячністю”.</i></p> <p>Назвати коло тих художніх, філософських, історико-політичних проблем, актуальних і сьогодні, до яких долучився видатний письменник.</p> <p>Виконання творчої роботи про життєве покликання людини.</p> <p><i>Шанобливе ставлення до творчості І.Франка – як до великого надбання українського народу. Усвідомлення внеску І.Франка у світову культуру, поступ.</i></p>	
<p>Борис Грінченко “Каторжна” (огляд)</p> <p>Життя і різножанрова творчість. Багатогранність діяльності. Укладач 4-томного словника української мови, організатор і голова товариства “Просвіта”. Тематика поетичних творів. Грінченко-перекладач. І.Франко про Б.Грінченка: “робітника без відпочину” на культурно-освітній ниві. Майстер малої прози. Оповідання “Каторжна”. Утвердження прагнення людини до любові, добра. Психологізм твору. Диалогія про життя пореформеного села («Серед темної ночі», «Під тихими вербами»).</p>	1	<p>Знати і вміти розповісти про велику подвижницьку діяльність Б.Грінченка, тематику його ліричних та епічних творів. Розглядати зміст оповідання “Каторжна”. Вміти визначити його основну думку, пояснити причини душевних страждань Докії. Вміти розкрити чинники формування її характеру. Пояснити причини неординарного вчинку головної героїні під час пожежі. Висловлювати власні міркування про діяльність Б.Грінченка.</p> <p><i>Усвідомлення важливої ролі наполегливості і працелюбності як вирішальних факторів на шляху до поставленої мети. Усвідомлення неприйняття зла, жорстокості, помсти у стосунках людей, переваги співчуття, доброзичливості, уваги до ближнього як необхідних моментів гарного спілкування.</i></p>	Переклад Б.Грінченком творів Ф.Шіллера, Г.Гауптмана, М.Метерлінка, Г.Ібсена, Й.Гете, Г.Гейне, В.Гюго, Д.Дефо, О.Пушкіна та ін.
<p>УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА 10-х років ХХ ст.</p> <p>Домінуючі особистісні чинники у світогляді людини на рубежі віків. Посилення зв'язку з культурою Європи, активні націотворчі процеси. Основні риси українського модернізму (О. Кобилянська, М. Коцюбинський, В. Стефаник, Леся Українка, М. Вороний, В. Винниченко). Альманах «З-над хмар і з долин», угруповання «Молода муза» – зв'язок зі світовою літературою, «нова школа» у прозі, «нова» драма на рубежі століть.</p>	(29) 1	<p>Мати загальне уявлення про модерністські тенденції в українській літературі 10-х років ХХ ст.</p> <p>Вчитися знаходити необхідну інформацію в довідкових виданнях і користуватися нею.</p>	Зарубіжна література початку ХХ ст.
<p>Михайло Коцюбинський “Intermezzo”, “Тіні забутих предків”</p>	5	<p>Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти розпізнавати і характеризувати новелістичний твір. Мати</p>	Європейський літературний імпресіонізм (К.Гамсун,

<p>Життя і творчість, гуманізм світогляду. Жанр новели у творчості М.Коцюбинського. Еволюція художньої свідомості: від просвітницьких орієнтацій і реалізму до модернізму. Значення стильового новаторства М.Коцюбинського для української літератури.</p> <p>Психологічна новела “Intermezzo” з жанровими ознаками “поезії у прозі”. Автобіографічна основа. Проблеми душевної рівноваги, повноцінного життя, специфіки творчого процесу. Психологічно переконливе розкриття внутрішнього стану людини. Символічні образи, ускладнена метафора. Поетика імпресіонізму.</p> <p>Повість “Тіні забутих предків”.</p> <p>Трагічна доля Івана й Марічки як наслідок суперечності між мрією та дійсністю. Світ людини у зв’язку зі світом природи. Фольклорне тло твору. Образи й символи твору. Образи Івана та Марічки як втілення романтичної ідеї незнищенності кохання.</p> <p>ТЛ: новела, імпресіонізм.</p>		<p>уявлення про імпресіонізм у літературі та образотворчому мистецтві.</p> <p>Визначити проблематику “Intermezzo”, пояснити глибокий психологізм новели, особливості її композиції. Аналізувати імпресіоністичну поетику: роль пейзажу, звукових образів, світлотіні. Знайти і пояснити символічні образи, ускладнені метафори. Розкрити образотворчі засоби: внутрішній монолог, прийом контрасту.</p> <p>Знати зміст повісті “Тіні забутих предків”. Вміти пояснювати образи і символи твору, аналізувати образи Марічки та Івана, розкрити пантеїзм світобачення героїв, виражений через побут, звичаї, обряди, почуття, мораль. Вміти показати протиставлення реалій життя внутрішньому світові душевно багатих натур. Пояснити роль образу природи у творі. Схарактеризувати мовний колорит повісті.</p> <p><i>Усвідомлення гуманізму як основи світоглядних переконань розвиненої особистості, оптимізму і життєствердження як важливих духовних цінностей буття людини. Усвідомлення краси природи, її благотворного впливу на людину.</i></p> <p><i>Співчуття, співпереживання як важливі риси гуманістичних поглядів людини. Усвідомлювати красу глибокого почуття і деспотизм антигуманних звичаїв. Краса природи мальовничого куточка України – гуцульського краю. Краса і поезія глибокого почуття кохання.</i></p>	<p>А.Чехов). Малярство художників-імпресіоністів П. Сезанна, К.Моне, К.Піссаро, О.Ренуара. Український імпресіонізм (М.Бурачек, “Овини”) (образотворче мистецтво).</p> <p>“Ромео і Джульєтта” В.Шекспіра.</p> <p>“Intermezzo” М. Скорика (музика).</p>
<p>Ольга Кобилянська “Земля”</p> <p>Життя і творчість. Формування світогляду письменниці (вплив європейської культури, українського феміністичного руху). Її проза – модель раннього українського модернізму. Жанрові особливості, провідні теми та ідеї. Краса вільної душі, аристократизм духу як провідні мотиви.</p> <p>“Земля” – психологічне трактування вічних проблем: людини і землі, злочину та кари на українському матеріалі. Модерністська проблема сакрально-містичного зв’язку людини із землею. Розкриття споконвічного прагнення селянина бути господарем на ній. Трагічна історія родини Федорчуків – новітня інтерпретація християнського мотиву братовбивства. Михайло і Сава – протилежні психологічні типи; Марійка та Івоніка – цінності народної моралі; Сава і Рахіра – духовна деградація. Трагедія шляхетної, чутливої душі в жорстоких обставинах тогочасного сільського життя (образ Анни). Глибокий психологізм і символізм твору як новаторство О.Кобилянської.</p> <p>ТЛ: взаємопроникнення літературних родів.</p>	<p>5</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху О.Кобилянської. Знати сюжет повісті “Земля”. Вміти визначати основні проблеми твору, характеризувати образи-персонажі у їхньому порівнянні (Михайло, Сава, Марійка, Івоніка, Анна, Рахіра, Петро та ін.). Вміти аналізувати соціальні та біологічні фактори характеротворення, виділяти елементи детективного сюжету, пояснювати символіку твору (образ землі). Вміти пояснити композиційно-характеротворчий принцип контрасту.</p> <p><i>Усвідомлення глибинної пов’язаності, шанобливого ставлення до землі, поваги до праці селянина.</i></p> <p><i>Усвідомлення неможливості для людини бути щасливою, досягнувши мети шляхом злочину.</i></p> <p><i>Осудження злочину як протиправної, ворожої для людини дії, як духовної деградації особистості.</i></p>	<p>Твори Ф.Ніцше, Ф.Шіллера, Й.-В.Гете, Г.Ібсена, Г.Гейне, К.Гамсуна, І.Тургенєва, Ф.Достоевського, М.Метерлінка.</p>

<p style="text-align: center;">Василь Стефаник “Камінний хрест”</p> <p>Життя і творчість. Творча співдружність В. Стефаника з Л. Мартовичем і Марком Черемшиною (“покутська трійця”). Новаторство письменника. “Камінний хрест” – психологічне розкриття теми еміграції. Історична основа твору. Сюжетно-композиційні особливості. Трагічна подія – композиційний центр новел Стефаника. Драматизм конфлікту, емоційна загостреність зображуваного. Багатозначність символічних образів. Камінний хрест – уособлення долі людини. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з полем, рідною землею. Останній танець Івана Дідуха перед від’їздом з села як символ трагізму і розпачу прощання з рідним краєм.</p> <p>ТЛ: експресіонізм.</p>	2	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменника. Вміти прокоментувати зміст новели “Камінний хрест” як модерністського твору, пояснювати сюжетно-композиційні особливості, емоційно напружений драматизм ситуації. Схарактеризувати образ головного героя Івана Дідуха. Вміти розкрити історичну основу новели, пояснити багатозначність символіки камінного хреста, горба, прізвища головного героя.</p> <p><i>Виховання співчуття, співпереживання до драматичних напружених життєвих ситуацій. Усвідомлення того, що прагнення готовності допомогти є виявом громадянської позиції людини.</i></p>	<p>Європейський експресіонізм (Ф. Кафка, М. Шагал, Г. Кайзер) (зарубіжна література).</p> <p>Еміграція українців за кордон наприкінці XIX – початку XX ст. (історія України).</p> <p>Віршовий цикл «До Бразилії» І. Франка.</p>
<p style="text-align: center;">Леся Українка (Лариса Косач) “Contra spem spero!”, “І все-таки до тебе думка лине...”, “To be or not to be?..”, “І ти колись боролась, мов Ізраїль...”, “Хвиля”, “Стояла я і слухала весну...”, “Все-все покинуть, до тебе полинуть...”, “Уста говорять: “Він навіки згинув!..”, “Лісова пісня”</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Роль родини, культурного оточення і самоосвіти у формуванні світобачення письменниці. Збірка поезій «На крилах пісень», її висока оцінка І. Франком. Основні цикли поезій. Неоромантизм як основа естетичної позиції Лесі Українки. Символічність, романтичні образи, образотворчий прийом контрасту (“Contra spem spero!”). “Contra spem spero!” як світоглядна декларація сильної вольової особистості. Громадянська лірика (“І все-таки до тебе думка лине...”, “І ти колись боролась, мов Ізраїль...”). Філософська лірика (“To be or not to be?..”). Пейзажна та інтимна лірика (“Стояла я і слухала весну...”, “Хвиля”, “Все-все покинуть, до тебе полинуть...”, “Уста говорять: “Він навіки згинув!..”). Особливості поетичного стилю Лесі Українки. Драма-феєрія “Лісова пісня”. Фольклорно-міфологічна основа сюжету. Символічність образів Мавки і дядька Лева – уособлення духовності і краси. Мати Лукаша й Килина – антиподи головній героїні Мавці. Симбіоз високої духовності і буденного прагматизму в образі Лукаша. Природа і людина у творі. Неоромантичне утвердження</p>	7	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменниці. Вміти розкрити основні теми і мотиви віршів, схарактеризувати композиційні й ритмомелодичні особливості, образи-символи, алегоричні образи. Знайти біблійні мотиви і образи у вірші “І ти колись боролась, мов Ізраїль...”, пояснити їх.</p> <p>Вміти визначити основні проблеми, порушені в “Лісовій пісні”, розкрити фольклорну основу сюжету, схарактеризувати образи. Порівнювати образи Мавки й Килини. Вміти показати на прикладах з тексту духовну бідність Килини й матері Лукаша, їхню меркантильність, байдужість до краси, природи, мистецтва. Розкрити красу глибокого почуття, антигуманність меркантильності та користолобства. Висловити власні судження про життя і творчість Лесі Українки. Виконання творчої роботи на літературно-публіцистичну тему.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Contra spem spero!”.</p> <p><i>Виховання шани і поваги до життя-подвигу славетної українки. Усвідомлення духовної цінності неоромантичного світогляду. Розуміння того, що любити “слово у вірші” – могутній засіб впливу на духовність, інтелект людини. Розвиток естетичного смаку. Усвідомлення кохання як життєствердного почуття, творчої сили, що стимулює духовне піднесення, збагачення, розквіт людини. Вміти бачити переваги високої духовності над буденністю.</i></p>	<p>Поезія Г. Гейне. Типологічна спільність “Лісової пісні” із західно-європейською драмою (М. Метерлінк, Г. Гауптман).</p> <p>“Лісова пісня” Лесі Українки і “Тіні забутих предків” М. Коцюбинського.</p> <p>Музика П. Чайковського, Ф. Шопена, Т. Шумана, Л. Бетховена – улюблених композиторів Лесі Українки.</p> <p>Живопис І. Айвазовського, О. Мурашка, який любила Леся Українка.</p>

<p>духовно-естетичної сутності людини, її творчих можливостей. Конфлікт між буденним життям і високими пориваннями душі особистості, дійсністю і мрією. Почуття кохання Мавки й Лукаша як розквіт творчих сил людини. Художні особливості драми-феєрії.</p> <p>ТЛ: неоромантизм, драма-феєрія.</p>			
<p>Микола Вороний “Іванові Франкові”, “Блакитна Панна”, “Інфанта” Життя і творчість, багатогранна діяльність. М.Вороний – “ідеолог” модернізації української літератури. Його творчість – перша декларація ідей і форм символізму. Зміст і художні особливості поезії М.Вороного. Мотив необхідності для поета бути “цілим чоловіком” (“Іванові Франкові”). Єдність краси природи і мистецтва (“Блакитна Панна”). Узагальнено-ідеалізований жіночий образ як сюжетний центр вірша. Згадка про революцію як данина естетиці доби соціальних перетворень (“Інфанта”).</p> <p>ТЛ: символізм.</p>	2	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху М.Вороного. Вміти розпізнати символічний твір серед інших. Вміти характеризувати тематику і проблематику віршів М.Вороного, визначати їхні жанрові і ритмомелодичні особливості. Вміти вказати на художні ознаки символізму у творі. Розкрити неоромантичне звеличення краси природи у вірші “Блакитна Панна”. Передати власні почуття від вірша. Аналізувати поетику символізму у вірші “Інфанта”.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Блакитна Панна”.</p> <p><i>Усвідомлення національної свідомості як важливого фактора громадянської позиції кожного. Цінування краси поетичного слова, його здатності об’єднувати людей роздумами над вічними проблемами життя.</i></p>	<p>Вплив французького (Ш.Бодлер, А.Рембо, П.Верлен.) і російського (К.Бальмонт, О.Блок, В.Брюсов) символізму на творчість М.Вороного.</p>
<p>Олександр Олесь (О. Кандиба) “З журбою радість обнялась...”, “Чари ночі”, “О слово рідне! Орле скутий!..”, “По дорозі в Казку” Життя і творчість, світоглядні переконання. Неоромантичні, символістські тенденції у творчості (“З журбою радість обнялась...”). Прагнення гармонії людини і природи (“Чари ночі”). Музичність, звукова виразність поезій. Майстерність у відтворенні настрою і почуття. Експресивне висловлювання патріотичних почуттів (“О слово рідне! Орле скутий!..”). Символізм драматичного етюда “По дорозі в Казку”. Дорога в казку – символ духовних поривань людини до кращого життя. Проблема вождя і маси. Лідер – духовно сильна особистість. Трагічна суперечність між духовністю, мрією і жорстокістю.</p> <p>ТЛ: драматичний етюд.</p>	3	<p>Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти визначати провідні мотиви поезій, пояснювати ритмомелодичні особливості, художні засоби (контраст, антитеза, символіка тощо). Вміти визначати поетичні жанри, проаналізувати образи. Вміти висловлювати власні судження з приводу художніх особливостей поезії митця.</p> <p>Знати зміст етюда “По дорозі в Казку”. Вміти визначити його тему, проблеми, розкрити власне розуміння образів-символів, зокрема символ дороги в Казку. Сформулювати відповідь на питання: “Казка життя людства – вимисел чи реальність?”. Порівняти драматичний етюд “По дорозі в Казку” і поему “Мойсей” І.Франка. Вміти висловити власні міркування з приводу порушених у творі проблем (лідерства, шляхів успішного досягнення мети).</p> <p>Вивчити напам’ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p><i>Розуміння, що свобода і незалежність особистості є обов’язковою умовою творчості митця. Усвідомлення того, що любов до рідного краю – джерело творчої наснаги. Усвідомлення мрії як прагнення людини жити краще, спонуки до активної діяльності. Осмислення благодоства вчинків, які</i></p>	<p>Шевченківські мотиви, біблійно-християнська символіка в поезії О.Олеся. Перегуки з творчістю Дж.Байрона, П.Б.Шеллі. “По дорозі в Казку” О. Олеся і “Мойсей” І. Франка. Перегуки з творчістю М.Метерлінка, Г.Гауптмана, Г.Ібсена, М. Горького (ранній період) (зарубіжна література). Ідеї філософії Ф.Ніцше.</p>

		<i>здійснюються заради щастя людей.</i>	
<p>Володимир Винниченко “Момент”</p> <p>Життя і творчість, громадська і політична діяльність. Прозові і драматичні твори. Мала проза: ідейно-стильові особливості збірки “Краса і сила”. Перший український науково-фантастичний роман “Сонячна машина”. Популярність Винниченка-драматурга на світовій сцені. Новела “Момент”. Поєднання в ній реалістичного змалювання дійсності і філософського підтексту (плинність життя, щастя людини, мить – частинка вічності тощо). Образ Панни -- втілення ідеї вічної жіночності, краси. Імпресіонізм новели. Значення літературно-художньої спадщини В.Винниченка.</p> <p>ТЛ: неореалізм, психологічна драма.</p>	4	<p>Знати основні моменти життєвого і творчого шляху письменника, про його громадську та політичну діяльність. Знати зміст, тематику й проблематику новели “Момент”. Вміти розкрити філософський підтекст новели. Схарактеризувати образ Панни, роль героя-оповідача. Вміти аргументовано передати власні роздуми, судження про миттєве і вічне, сенс життя, щастя людини. Вміти розкрити імпресіоністичну поетику твору. Висловлювати свої судження про актуальність для нашого часу порушених письменником проблем, аргументувати їх прикладами з тексту. Вміти означити місце В.Винниченка в українській та світовій літературах. Працювати з допоміжними літературно-критичними статтями, користуватися довідниками і словниками.</p> <p><i>Усвідомлення художнього слова як увічного для поколінь досвіду життя людини, її думок, переживань, театру як школи виховання почуттів.</i></p>	<p>Науково-фантастичний роман у світовій літературі (О.Толстой, Г.Уеллс, Р.Бредбері, С.Лем) і “Сонячна машина”.</p> <p>Західноєвропейський і російський модернізм (Г.Ібсен, М.Метерлінк, Г.Гауптман, А.Чехов) (зарубіжна література).</p>
<p>Література рідного краю</p> <p>Ознайомлення з художніми творами митців рідного краю (відповідно до вікових зацікавлень десятикласників).</p>	2	<p>Вміти самостійно характеризувати твори письменників-земляків, висловлювати свої судження про них. Самостійно готувати реферати про їхню творчість, виголошувати доповіді.</p>	
<p>Урок-підсумок</p> <p>Бесіда про вивчені твори української літератури.</p>	1	<p>Вміти характеризувати вивчений період української літератури з точки зору ідейно-художніх особливостей найпоказовіших творів, висловлювати власні судження про них. Вміти пояснювати їхню актуальність для нашого часу.</p>	

Для додаткового (самостійного) читання:

І.Нечуй-Левицький. “Дві московки”, “Микола Джеря”, “Хмари”, “Над Чорним морем”.

Панас Мирний. “Лихі люди”, “Повія”.

І.Карпенко-Карий. “Хазяїн”, «Сава Чали», «Наймичка» .

Б.Грінченко. Оповідання.

М.Старицький. Поезії, “Молодість Мазепи”, “Кармелюк”, “Богдан Хмельницький”, «Талан».

І.Франко. “Перехресні стежки”, “Терен у нозі”.

М.Коцюбинський. “Сміх”, “Сон”, “Дебют”, “Хвала життю”, “На острові”, “Під мінаретами”.

О.Кобилянська. “Людина”, “Царівна”, “Некультурна”, “Valse melancholique”, “Битва”, “У неділю рано зілля копала”.

В.Стефаник. “Новина”, “Марія”, “Катруся”, “Святий вечір”.

Леся Українка. Поезії, “Кассандра”, “Одержима”, “Бояриня”.

М.Вороний. Поезії.

О.Олесь. Поезії.

В.Винниченко. “Раб краси”, “Чорна Пантера і Білий Ведмідь”, “Сонячна машина”, “Записки кирпатого Мефістофеля”.

Я.Щоголев. Поезії.

В.Самійленко. Поезії.
О.Маковей. Оповідання.
П.Карманський. Поезії.
В.Пачовський. Поезії.
С.Васильченко. “Талант”.
С.Черкасенко. “Казка старого млина”.
Г.Хоткевич. “Авірон”, “Камінна душа”.
Р.Горак. “Тричі мені являлася любов”.
Р.Іваничук. “Шрами на скалі”.
Н.Бічуя. “Біла вілла”.
М. Олійник. «Дочка Прометея».
В. Суходольський. «Народна артистка».

11 клас

Усього – 70 год. На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення – 62 год.

Розвиток мовлення – 4 год.

Позакласне читання – 2 год.

Резервний час – 2 год.

Зміст навчального матеріалу	Год.	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p align="center">УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1920-1930 рр. ВСТУП</p> <p>Складні суспільно-історичні умови розвитку української літератури ХХ ст., основні стилеві напрями (модернізм, соцреалізм, постмодернізм). Українська література ХХ ст. як новий етап в історії національної культури. Актуалізація проблем: митець і влада, свобода творчості. Силеве розмаїття мистецтва 1920-х років. Поняття “розстріляне відродження”, домінування соцреалістичної естетики в 19 30-ті роки. ТЛ: “розстріляне відродження”.</p>	1	<p>Знати про історичні та суспільні умови розвитку літератури в ХХ ст., основні напрями, стилеве розмаїття мистецтва 1920-х років. Пригадати імена і твори письменників ХХ ст., що вивчалися раніше. Вміти користуватися довідковими виданнями і словниками. Називати основні літературні організації, угруповання 1920-х років. Знати і вміти розповідати про масові репресії письменників в 1930-ті роки, втручання влади в мистецький процес. Вміти пояснювати поняття “розстріляного відродження”.</p> <p><i>Розвиток допитливості, вміння шукати необхідну інформацію.</i></p>	<p>Український живопис 1910-1930-х років. Зарубіжна література цього періоду.</p>
<p align="center">ПОЕЗІЯ</p> <p>Провідна роль поезії у 20-ті роки. Потужне ліричне самовираження, емоційне переживання пореволюційної епохи, її духовних катаклізмів.</p> <p align="center">Павло Тичина “Арфами, арфами...”, “О панно Інно...”, “Ви знаєте, як липа шелестить...”, “Одчиняйте двері...”, “Пам’яті тридцяти”</p> <p>Найбільший модерніст 20-х років. Звернення до “вічних” тем, культура віршування, потужне ліричне “Я” як символ нової людини, життєствердний пафос, поєднання тенденцій символізму, неоромантизму, експресіонізму, імпресіонізму. Феномен “кларнетизму”. Наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість (зб. «Сонячні кларнети»). Художнє відтворення національно-визвольного пробудження народу, уславлення борців за вільну Україну (“Пам’яті тридцяти”).</p> <p>ТЛ: вітаїстичність, експресіонізм, кларнетизм.</p>	2	<p>Розуміти основні тенденції української поезії 1920-х років, її “вітаїстичність”, вміти це пояснити. Називати провідних поетів 1920-х років. Розвивати навички аналізу ліричних творів.</p> <p>Знати і вміти розповідати про трагізм творчої долі П.Тичини. Називати його ранні збірки. Характеризувати основні мотиви і стилеві тенденції ранньої творчості. Розвивати навички аналізу поезій, виділення основних мотивів, особливих ознак індивідуального стилю. Вміти давати власну оцінку творчості П.Тичини.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Арфами, арфами...”, “О панно Інно...”</p> <p><i>Розвиток естетичного смаку, культури образного бачення. Осмислення зв’язку внутрішньої свободи митця з процесом його творчості.</i></p>	<p>Творчість поетів Ш.Бодлера, Т.С.Еліота, Р.М. Рільке, П.Верлена, А.Рембо; художників М.Жука, А.Петрицького, В. і Ф. Кричевських та ін. Малярські роботи П.Тичини, музика в його житті. Музика Б.Фільца, М.Вериківського, П.Синиці, Г.Ляшенка та ін. на слова П.Тичини.</p>

<p>Літературний авангард (Михайль Семенко) Авангардні тенденції в українській поезії 1920-х років. Поет-футурист, сміливий експериментатор, впроваджувач Урбаністичні мотиви його лірики, їхня змістова новизна, деструкція класичної форми (“Бажання”, “Місто”, “Запрошення”)</p> <p>ТЛ: авангард, футуризм, деструкція.</p>	1	<p>Розуміти авангардні експерименти поезії 1920-х років, їхній новаторський, пошуковий характер, уміти розповідати про це. Шліфувати вміння виразно й усвідомлено читати вірші, виокремлювати основні мотиви, головну думку, характеризувати настрій, ритм. Пояснити розуміння термінів “авангард”, “футуризм”, «деструкція», значення творчості М.Семенка для розвитку української поезії.</p> <p><i>Розвиток пошукових, експериментаторських здібностей.</i></p>	<p>Український малярський футуро-авангард. О.Архипенко, “Карусель П’єро”. Італійський і російський поетичний футуризм. М.Семенко – скрипаль.</p>
<p>Київські «неокласики». Микола Зеров («Київ – традиція»), Максим Рильський (“Молось і вірю...”, “Солодкий світ!..”) Група київських “неокласиків». Їхнє творче кредо, орієнтація на традицію, класичну форму вірша. Приналежність до групи М. Зерова, М. Рильського. Різногранний творчий шлях митців. Філософічність, афористичність їхньої лірики. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність.</p> <p>ТЛ: філософічність, сонет.</p>	2	<p>Знати про групу і творчість київських “неокласиків”. Основне з творчих біографій М. Зерова й М.Рильського. Розвивати вміння виразно й усвідомлено читати, аналізувати поезії. Розвивати навички визначення основних ознак індивідуального почерку, провідних мотивів і настроїв. Вміти пояснювати смислову і настроєву значущість деталі, образу. Висловлювати власні думки з приводу поетичної майстерності, філософічності поетичного самовираження М. Зерова й М. Рильського.</p> <p>Вивчити напам’ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p><i>Розвиток відчуття естетики поетичного образу, урівноваженості і філософської самозаглибленості при зіткненні з життєвими проблемами.</i></p>	<p>Традиція Ш.Бодлера, А.Рембо, П.Верлена.</p>
<p>Євген Плужник “Для вас, історики майбутні...”, Вчись у природи творчого спокою...”, “Ніч... а човен – як срібний птах!..”, “Річний пісок...” Один із провідних поетів “розстріляного відродження”. “Громадянський інтим”, сповідальність, ліричність, філософічність лірики. Урівноваженість душевного стану ліричного героя, мотив туги за минулістю краси, гармонією світу і людини, мить і вічність у чуттєвому вираженні.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя.</p>	2	<p>Знати творчу біографію Є.Плужника, про його основні твори. Розповідати про поета, його трагічну долю. Аналізувати вірші, виділяти основні мотиви, настрої, визначати роль у них метафори та інших художніх засобів. Вміти порівнювати його поезії з поезіями М.Рильського, П.Тичини, визначати спільне і відмінне. Обмірковувати і висловлювати власні судження з приводу втрати душевної гармонії та способів її повернення.</p> <p>Вивчити напам’ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p><i>Усвідомлення зовнішнього спокою, урівноваженості як ознак душевного стоїцизму, опірності неприйнятливим життєвими обставинами. Розвиток уміння сприймати явища, події у зіставленні, порівнювати їх.</i></p>	<p>Герметична поезія В.Свідзінського. Імпресіонізм в українському живописі 20-х років (П.Нілус, Д.Бурлюк, М.Бурачек, О.Мурашко та ін.) (образотворче мистецтво).</p>
<p>ПРОЗА Жанрово-стильове розмаїття. Нові теми, проблеми. Часткова ідеологічна заангажованість, її експериментаторські</p>		<p>Знати про розвиток української прози 20-х років, її представників.</p> <p>Розповідати біографію М.Хвильового, про його провідну роль у</p>	<p>Типологічний зв’язок та вплив прози К.Гамсуна, М.Пруста,</p>

<p>модерністичні пошуки, опертя на національну і європейську традиції. Зв'язок із поезією.</p> <p>Микола Хвильовий (М. Фітільов) “Я (Романтика)”</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Провідна роль у літературному житті 1920-х рр. Романтичність світобачення. Участь у ВАПЛІТЕ, у проведенні дискусії 1925-1928 рр. Тематичне і стильове розмаїття його прози. “Я (Романтика)” — новела про добро і зло в житті та в душі. Проблема внутрішнього роздвоєння людини між гуманізмом і обов'язком.</p>	2	<p>літературному житті 1920-х років. Розглядати зміст творів, вміти аналізувати їх. Визначати стильові особливості, проблеми.</p> <p>Пояснювати присвяту до новели, символічність образу матері, проблему вибору героя. Вміти визначати жанр твору, відрізнити реальне і уявне в ньому, характеризувати образ ліричного “Я”.</p> <p><i>Усвідомлення переваги гуманізму над будь-якими ідеологіями, складності морально-етичного вибору, вміння передбачити його наслідки.</i></p>	<p>С.Пшибишевського.</p> <p>Вплив Ф.Достоевського, А.Белого, Б.Пільняка, Максима Горького, французького модернізму на М.Хвильового (зарубіжна література).</p>
<p>Григорій Косинка (Г. Стрілець) “В житах”</p> <p>Трагічна доля митця. Змалювання строкатої картини життя крізь призму долі й душі людини. Перевага імпресіонізму в стильовій палітрі. “В житах” -- зупинена мить, пошуки порушеної гармонії. Вітаїстичний пафос, імпресіоністична настроєвість.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про імпресіонізм.</p>	2	<p>Знати творчу біографію прозаїка. Розуміти позаідеологічність його творів, психологізм художньої деталі. Розвивати вміння переказувати сюжет новели, коментувати її зміст, визначати основні мотиви, коментувати показ переваги загальнолюдського над класово-ідеологічним. Вміти виокремлювати й коментувати зорові й слухові образи, художні деталі.</p> <p><i>Прагнення гармонії душі і світу. Розуміння великої сили синівських почуттів.</i></p>	<p>Традиція В.Стефаніка, В.Винниченка. Вплив К.Гамсуна.</p> <p>Український малярський імпресіонізм 1920-х років (М.Бурачек, О.Мурашко та ін.).</p>
<p>Юрій Яновський “Подвійне коло”, “Дитинство”, “Шаланда в морі” (з роману “Вершники”)</p> <p>Творча біографія митця. Романтичність світовідчуття і стилю в ранній творчості. Роман у новелах “Вершники” як «реабілітаційний двійник» «Чотирьох шабель». Умовність зображення (“Подвійне коло”), ідея протиставлення загальнолюдських вартостей класовим. Проблема розпаду роду, родини як трагедія народу. Ідея нетлінної вартості національних основ буття, спадковості поколінь, духовної пам'яті (“Дитинство”). Утвердження високих загальнолюдських ідеалів вірності й кохання, відданості громадянському обов'язку (“Шаланда в морі”).</p> <p>ТЛ: роман у новелах, художній час і простір, умовність зображення.</p>	3	<p>Знати творчу біографію письменника, про його найосновніші твори, про Ю.Яновського. Знати зміст творів, переказувати окремі епізоди. Розвивати навички аналізу текстів. Шліфувати вміння пояснювати художні засоби (відшукувати реалістичне й умовне зображення, елементи фольклору, поетичні прийоми в епічному описі), “відкритість” фіналу (новели). Виокремлювати епізоди й художні деталі як втілення національних атрибутів. Висловлювати своє ставлення до проблеми збереження своїх коренів, небезпеки їхньої втрати.</p> <p><i>Усвідомлення важливості збереження родових, родинних зв'язків, духовного опертя на вселюдські, гуманістичні цінності.</i></p>	<p>Ю. Яновський і М.Хвильовий. Вплив європейського неоромантизму (Р.Кіплінг, Джек Лондон, Дж.Конрад) (зарубіжна література).</p> <p>Типологічна спорідненість із поетикою українського народного епосу.</p>
<p>Валер'ян Підмогильний “Місто”</p>	3	<p>Знати найосновніші події творчої біографії, про трагічну загибель митця. Розуміти вплив цивілізаційних процесів на людину,</p>	<p>Вплив А.Франса, Г.Флобера, Гі де Мопассана, Оноре де</p>

<p>Автор інтелектуально-психологічної прози, перекладач. Світовий мотив підкорення людиною міста, самоутвердження, інтерпретовані на національному матеріалі. Зображення “цілісної” людини: в єдності біологічного, духовного, соціального.</p> <p>ТЛ: екзистенціалізм, маргінальність, психологізм, іронія.</p>		<p>психологічну мотивацію вчинків Степана Радченка та інших дійових осіб, іронічність авторської оповіді. Характеризувати маргінальний образ українського інтелігента. Вміти аналізувати світоглядну і психологічну еволюцію його характеру, пояснювати роль жіночих образів у романі. Висловлювати власну думку про способи самоствердження людини.</p> <p><i>Усвідомлення моральних, психологічних аспектів самоствердження людини.</i></p>	<p>Бальзака (зарубіжна література). Філософія Ф.Ніцше, А.Шопенгауера, С.К’єркегора.</p>
<p>Остап Вишня (Павло Губенко) “Моя автобіографія”, “Сом”, “Як варити і їсти суп із дикої качки”</p> <p>Трагічна творча доля українського гумориста, велика популярність і значення його усмішок у 1920-ті роки. Оптимізм, любов до природи, людини, м’який гумор як риси індивідуального почерку Остапа Вишні.</p> <p>ТЛ: усмішка.</p>	2	<p>Розуміти, що гумор – одна з провідних рис характеру українців. Знати про гумористичну, сатирично-викривальну традицію української літератури (фольклор, С.Руданський, Л.Глібов, І.Нечуй-Левицький, І.Карпенко-Карий, В.Самійленко). Вміти аналізувати усмішки, художні засоби (портрет, пейзаж, засоби характеротворення, використання народних прикмет, прислів’їв, приказок). Порівнювати мисливські усмішки з пейзажними описами в інших творах. Виконання творчої роботи з вираженням власної оцінки прозового твору.</p> <p><i>Усвідомлення оптимістичної ролі гумору в житті людини. Розвиток самокритичності, спроможності проводити доречні аналогії.</i></p>	<p>«Записки мисливця» І.Тургенєва.</p>
<p>ДРАМАТУРГІЯ</p> <p>Розвиток національного театру (“Березіль” Леся Курбаса, Харківський театр ім. І.Франка), драматургії 1920–1930 рр. (від ідеологічних агіток до психологічної драми). П’єси В.Винниченка, М.Куліша, І.Дніпровського, І.Кочерги, Я.Мамонтова на перетині традицій “корифеїв”, зарубіжної класики і модерної драматургії.</p> <p>Микола Куліш “Мина Мазайло”</p> <p>Життєвий і творчий шлях митця. Зв’язок із театром Л.Курбаса. Національний матеріал і вселюдські, «вічні» мотиви та проблеми у п’єсах . Сатирична комедія «Мина Мазайло». Особливості сюжету.</p>	3	<p>Розуміти особливості розвитку драматургії й театру 1920-х років. Вміти розповісти про це. Вміти орієнтуватися в допоміжних матеріалах з історії культури. Вміти проводити аналогії з іншими явищами культури.</p> <p>Знати і вміти розповісти творчу біографію драматурга, про його зв’язок з театром Леся Курбаса. Знати і розуміти зміст п’єси. Розуміти умовність у ній часу і місця дії. Аналізувати п’єсу, визначати і коментувати проблеми, порушені в ній, характеризувати образи дійових осіб, засоби створення комічних ситуацій. Обговорювати актуальність проблем, порушених у п’єсах М. Куліша.</p>	<p>Національний і зарубіжний театр 20-30-х років.</p> <p>Спорідненість із драматургією Г.Ібсена, Б.Шоу, Б.Брехта (зарубіжна література).</p>

<p>Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації (Мина, Мокій, дядько Тарас, тьотя Мотя). Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння. Драматургічна майстерність автора у створенні комічних характерів і ситуацій, у побудові діалогів та ремарок, у мовній характеристиці героїв. Сценічне втілення. Актуальність п'єси у наш час. ТЛ: сатирична комедія.</p>		<p><i>Розвиток гнучкості і логічності мислення, застосування відомостей, одержаних раніше. Усвідомлення своєї приналежності до рідного народу, свого родоводу.</i></p>	
<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ. Література в Західній Україні (до 1939 р.) (огляд)</p> <p>Автономність, відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам, високий розвиток літератури в Західній Україні до 1939 р. Яскраве поетичне гроно: Б.-І. Антонич, С. Гординський, Ю. Липа. Проза В. Стефаника, О. Кобилянської, І. Вільде, О. Турянського. Історична проза Б. Лепкого, Ю. Опільського, Катрі Гриневичевої.</p> <p>Богдан-Ігор Антонич “Автопортрет”, “Вишні”, “Зелена свангелія”, “Дороги”, “Різдво”</p> <p>Життя і творчість. Аполітичність, наскрізна життєствердність, метафоричність і міфологізм поезій. Лемківська конкретика як джерело образних асоціацій. Поєднання язичницьких мотивів із християнськими; міфологічність образу, екзотика лемківського краю в контексті вселюдських мотивів. ТЛ: міфологізм, асоціативність.</p> <p>Осип Турянський “Поza межами болю”</p> <p>Коротко про письменника. Історичний матеріал Першої світової війни як предмет художнього узагальнення. Поема у прозі, що хвилює, єднає людські серця, звільняє і просвітлює душу. Умовність зображення (події поза конкретним часом і</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>Мати загальне уявлення про розвиток української літератури в Західній Україні до 1939 р., називати її основних представників. Розвиток і закріплення навичок творчого використання довідкових матеріалів, словників для поглиблення знань з певної теми.</p> <p>Знати, вміти розповісти про творчий шлях митця. Розвиток уміння давати загальну характеристику творчості. Виразно і усвідомлено читати поезії. Шліфувати вміння визначати головні мотиви, ідеї, коментувати їх, давати власну оцінку. Пояснювати роль народнопісенних тропів у “Вишнях”, специфіку пейзажу, символіку образів (“Дороги”).</p> <p>Вивчити напам'ять 2 вірші (на вибір). <i>Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію, порівнювати і співставляти різні явища, сприймати і розуміти естетику образного слова, його значення для розвитку загального естетичного смаку, естетичної розвиненості людини. Усвідомлення європейської єдності естетичних цінностей із морально-етичними.</i></p> <p>Розуміти і вміти пояснити умовність зображення, створення іншої, художньої реальності на конкретному матеріалі. Розглядати ідейно-художній зміст окремих фрагментів твору, вміти коментувати їх. Вміти виділяти основні ідеї. Пояснювати особливість і роль композиції, пейзажу, інших художніх засобів для втілення головних</p>	<p>Західна Україна до 1939 року (історія України).</p> <p>Традиції В. Вітмена, Р. Тагора, Р.-М. Рільке.</p> <p>Творчість раннього П. Тичини.</p> <p>Дж. Лондон, “Воля до життя”; Е. Хемінгуей, “Старий і море” (зарубіжна література).</p>

<p>простором). Загальнолюдські мотиви і гуманістичні цінності. Біологічні інстинкти і духовна воля до життя. Ідея перемоги духа над матерією. Гуманістичний, життєствердний пафос поеми у прозі, його вселюдська значимість і всеохопність.</p> <p>ТЛ: поема у прозі.</p>		<p>думок. Осмислювати вартість мистецтва, грошей, почуттів людини тощо, спираючись на текст, висловлювати власні міркування, проводячи аналогії з сучасним життям.</p> <p><i>Усвідомлення важливої переваги в житті духовного над матеріальним. Розвиток вміння пізнавати і розуміти справжню вартість речей, явищ, почуттів.</i></p>	
<p>ЕМІГРАЦІЙНА ЛІТЕРАТУРА (огляд) “Празька поетична школа” української поезії та її представники.</p> <p>Євген Маланик “Під чужим небом”, “Стилет чи стилос?..” Коротко про митця. Художнє осмислення трагічної історії України, ностальгічні мотиви, філософічність поезій. Вірші про призначення поета і поезії. Символічні образи.</p> <p>Проза У.Самчука, Т.Осьмачки, Д.Гуменної, Наталени Королевої.</p> <p>І. Багряний «Тигролови» Основні віхи життя й творчості митця. «Тигролови» як український пригодницький роман. Проблема свободи й боротьби за своє визволення. Жанрові особливості.</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>Знати і вміти розповісти про історичні умови і функціонування української літератури за кордоном, про “празьку школу” української поезії та її представників. Розповідати про Є.Маланика як одного з “пражан”, аналізувати його поезію, визначати її основні ідеї, мотиви, пояснювати їх. Характеризувати образ України. Пояснювати зміст образів-символів. Шліфувати вміння висловлювати власні міркування.</p> <p><i>Виховання патріотичних почуттів, які проявляються на відстані, усвідомлення їхньої щирості і безпосередності.</i></p> <p>Знати основні віхи життя письменника, про його твори. Вміти коментувати зміст роману, визначати його жанрові особливості, характеризувати образи. Висловлювати своє ставлення до основних проблем, порушених у творі.</p> <p><i>Усвідомлення значення свободи для духовного розвитку людини.. Усвідомлення активної життєвої позиції як вияву європейськості.</i></p>	<p>Еміграція українців за кордон в 1920-1940 рр. (історія України).</p>
<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1940–1950 рр. Участь українських письменників у Другій світовій війні. Активізація патріотичної тематики, героїчного пафосу, посилення філософічності в літературі цього періоду. Засилля соцреалізму в мистецтві повоєнного періоду.</p> <p>Олександр Довженко “Україна в огні”, «Зачарована Десна» Відомий у світі кінорежисер, засновник поетичного кіно. Романтичне світобачення. Соцреалістичний канон і новаторський естетичний пошук. Національні та загальнолюдські проблеми. Поєднання лірико-романтичного, виразального начала з публіцистикою, доля народу крізь</p>	<p>3</p>	<p>Знати про літературу воєнного і повоєнного періоду, про трагічну загибель національних героїв О.Ольжича і О.Телігу. Користуватися довідковими виданнями, енциклопедіями.</p> <p><i>Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію і творчо, компетентно її використовувати.</i></p> <p>Знати творчу біографію митця, розуміти її трагізм. Знати тексти творів, розуміти особливості жанру кіноповісті, специфіку публіцистичного тексту. Вміти розповідати про Довженка-кінорежисера, основні події його творчого життя. Переказувати історію написання та опублікування “України в огні”. Вдумливо читати текст, коментувати найосновніші фрагменти, публіцистичні</p>	<p>Події Другої світової війни на території України (історія України).</p> <p>Друга світова війна в зарубіжній і українській літературі (Г.Белль, О.Твардовський, Г.Тютюнник та ін.).</p>

<p>призму авторського бачення і оцінки (“Україна в огні”). Історія написання «Зачарованої Десни», автобіографічна основа, сповідальність оповіді. Поєднання минулого і сучасного. Два ліричні герої: малий Сашко і зріла людина. Морально-етичні проблеми, порушені в кіноповісті.</p> <p>ТЛ: кіноповість, публіцистичність.</p>		<p>відступи. Шліфувати вміння виокремлювати провідні мотиви, проблеми, обговорювати їх з позицій сьогодення, дискутувати про їхню актуальність.</p> <p>Коментувати текст «Зачарованої Десни», визначати основні теми й мотиви, характеризувати образи-персонажі. Вміти пояснити роль пейзажу та засобів індивідуалізації героїв. Висловлювати власні міркування про творчу спадщину митця.</p> <p><i>Розвиток уміння сприймати життєві явища, події, людей у контексті загальнолюдських понять і цінностей, розуміти взаємозв'язок конкретного із загальним..</i></p>	<p>Автопортрет О. Довженка періоду війни (образотворче мистецтво).</p>
<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА другої половини ХХ – початку ХХІ ст.</p> <p>ВСТУП</p> <p>Українська література у другій половині ХХ ст. Спроба подолати канони соцреалізму. “Закулісний” розвиток модернізму, опозиційні прояви різних стилевих тенденцій. Явище “шістдесятництва”, нью-йоркська група, постшістдесятники, українська “химерна проза”. Пошукове розмаїття сучасної літератури. Тенденції постмодернізму.</p> <p>ТЛ: соцреалізм, модернізм (повторення) і постмодернізм.</p>	<p>1</p>	<p>Знати і розуміти найголовніші тенденції розвитку української літератури в другій половині ХХ – початку ХХІ ст. Вміти користуватися довідковою інформацією, словниками тощо.</p> <p><i>Вміння робити узагальнюючі висновки на основі зібраної інформації.</i></p>	<p>Україна у другій половині ХХ ст. (історія України).</p>
<p>ПОЕТИ-ШІСТДЕСЯТНИКИ</p> <p>Нова хвиля відродження української літератури на початку 60-х років. “Шістдесятництво” як явище культурологічне і соціальне. Його зв'язок із дисидентським рухом. Ідейно-стильове розмаїття, тематична і формотворча новизна.</p> <p>Василь Симоненко</p> <p>“Задивляюся у твої зіниці...”, «Я...»</p> <p>Творча біографія митця (“витель молодого української поезії”). Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета. Мотив самоствердження людини у складному сучасному світі, її самодостатність і самоцінність (“Я...”).</p> <p>ТЛ: віршові розміри (повторення).</p> <p>Дмитро Павличко</p>	<p>4</p>	<p>Розуміти зв'язок українського дисидентського руху з явищем “шістдесятництва”. Вміти з'ясувати зв'язок світогляду із творчістю. Називати поетів-шістдесятників. Вміти давати загальну характеристику їхньої творчості. Користуватися додатковою літературою.</p> <p>Розповідати про В. Симоненка. Пригадати його твори, вивчені раніше. Характеризувати стилеві особливості поезії, визначати і вміти прокоментувати основні мотиви. Дискутувати про патріотичні, громадянські мотиви, порушені у творі.</p> <p>Вивчити напам'ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p><i>Формування власної думки про порушені у творах мотиви, проблеми. Формування життєвої позиції. Розвиток уміння її відстоювати. Шліфування навичок аргументованого, толерантного ведення дискусії</i></p> <p>Знати найосновніші відомості про митця, вміти про них узагальнено</p>	<p>Дисидентський рух 1960-х років (історія України). Композитори Л.Грабовський, В.Губа, В.Сильвестров; художники А.Горська, О.Заливаха, Л.Семикіна, Г.Севрук, В.Зарецький, І. Марчук, актори І.Миколайчук, Б.Ступка, Л.Кадирова; режисери С. Параджанов, Л.Танюк, К.Муратова, Л.Осика, М.Ільєнко.</p> <p>Живопис і музика</p>

<p align="center">“Два кольори”</p> <p>Основні відомості про поета, перекладача. Громадянські мотиви лірики. Образно-притчевий зріз часу, історії народу, проблеми нації, окремої людини. Пісня «Два кольори», яка стала народною.</p> <p align="center">Іван Драч “Балада про соняшник”</p> <p>Невтомний шукач нового змісту і нової форми в поезії. Переосмислення жанру балади. “Балада про соняшник” – поетичний роздум про суть мистецтва, процес творчості. Символічність образу соняшника, сонця.</p> <p>ТЛ: балада (повторення)</p> <p align="center">Микола Вінграновський “Сеньйорито акасіе, добрий вечір...”</p> <p>Коротко про поета, прозаїка, кіномитця. Учень О.Довженка. Вселюдські, національні мотиви крізь призму “інтимного самозосередження”. Вируюча пристрасть, несподівана асоціативність, буйна фантазія, образна деталь поезії. Інтимна лірика митця. Збірка інтимної лірики “Цю жінку я люблю”.</p>		<p>розповіді. Характеризувати основні мотиви його лірики. Вміти виокремити найактуальніші з них, пояснити свій вибір. Пояснити популярність пісенної лірики поета.</p> <p>Вивчити напам’ять: «Два кольори».</p> <p><i>Розвиток естетичного смаку, відчуття краси форми і змістової глибини поетичного образу. Формування національної свідомості громадянина України.</i></p> <p>Знати основні відомості про творчість поета. Згадати основні ознаки жанру балади, вміти порівняти її класичний вірєць із баладою І.Драча. Шліфувати вміння аналізу поетичного твору. Пояснювати власне розуміння образів-символів поезій.</p> <p><i>Усвідомлення філософських категорій доброти, широти світогляду і світосприйняття, моральних переваг творчої, душевно щедрої людини.</i></p> <p>Знати найосновніші відомості про творчу спадщину митця. Вміти схарактеризувати ідейно-стильові особливості його поезій. Виділяти і пояснювати засоби поетичної мови, визначати віршовий розмір. Відшукувати образну деталь, пояснювати її роль. Висловлювати власне ставлення до розглянутої поезії.</p> <p>Вивчити напам’ять вірш.</p> <p><i>Усвідомлення специфіки ліричного самовираження творчою людиною, великого значення почуття любові в житті людини. Розвиток асоціативного мислення.</i></p>	<p>М.Чурльоніса.</p> <p>Пісні О.Білаша, З.Слободян, Л. Дичко та ін. на слова Д.Павличка (музичне мистецтво).</p> <p>Західноєвропейський модернізм (зарубіжна література).</p>
<p align="center">Ліна Костенко “Страшні слова, коли вони мовчать...”, “Українське альфреско”, “Хай буде легко. Дотиком пера...”, «Я вранці голос горлиці люблю...», “Недумано, негадано...”, “Маруся Чурай”</p> <p>Творчий шлях. Особливості індивідуального стилю (філософічність, історизм мислення, традиційність, інтелектуалізм, публіцистичність). “Страшні слова, коли вони мовчать” – ліричний роздум про значення слова в житті людини, суть мистецтва. “Вічні” українські фольклорні типи,</p>	<p align="center">4</p>	<p>Знати про життя і твори Ліни Костенко. Вміти схарактеризувати її у порівнянні з іншими поетами. Закріплювати навички аналізу ліричного твору, його образної системи, художніх засобів – аналізуючи твори поетеси, виділяючи в них провідні мотиви.</p> <p>Вміти визначати жанр “Марусі Чурай”, історично-фольклорну основу твору. Коментувати особливості сюжету, композиції. Словесно створювати образний портрет Марусі. Порівнювати цей образ з іншими, спираючись на приклади з тексту. Висловлювати своє ставлення до вчинків героїні, її морального вибору.</p>	<p>Музика З.Слободян, О.Богомолець на слова Л.Костенко.</p> <p>Доба козаччини, Хмельниччини (історія України).</p> <p>Пісні Марусі Чурай (повторення вивченого в</p>

<p>новітнє переосмислення традиційної ситуації, образи-архетипи як атрибути української свідомості (“Українське альфреско”). Інтимна лірика як спонука до роздумів про суть кохання. Її сповідальність. Пейзажна і філософська лірика. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах “Маруся Чурай”. Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання. Центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна свобода людини.</p> <p>ТЛ: роман у віршах, образи-архетипи.</p>		<p>Виконувати творчу роботу з вираженням власного ставлення до поезії.</p> <p>Вивчити напам’ять: один вірш, уривок з роману «Маруся Чурай» (на вибір).</p> <p><i>Виховання почуття відповідальності за вчинки, усвідомлення права на власний моральний вибір. Розвиток духовних якостей.</i></p>	<p>попередніх класах).</p>
<p>Василь Стус “Мені зоря сіяла нині вранці...”, “Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...”, “Господи, гніву пречистого...”, “О земле втрачена, явися...”, “Як добре те, що смерті не боюсь я...” Поет як символ незламного духу, збереження людської гідності. Загальний огляд творчості. Узагальнені образи крізь призму індивідуальної долі. Основні тематично-проблемні лінії: душа людини “перед вічністю високого неба” (відчуження від світу, проблема вибору, стан трагічної самотності і активної дії, формування себе); атмосфера розтлінного духу тоталітарної системи; Україна-мрія і Україна знищена, скорена. Поезія Стуса – зразок “стоїчної” поезії у світовій ліриці.</p> <p>ТЛ: метафора (поглиблено).</p>	<p>2</p>	<p>Знати трагічну долю поета. Вміти схарактеризувати його творчість: визначати провідні мотиви, ідеї, аналізувати образи-символи. Шліфувати навички порівняльного аналізу (розглянути образ України у В.Симоненка і В.Стуса). Самостійно аналізувати вірші поета, висловлювати власні роздуми з приводу порушених у них проблем.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Мені зоря сіяла нині вранці” або “Як добре те, що смерті не боюсь я” (на вибір).</p> <p><i>Виховання рис “стоїцизму”, активної життєвої позиції. Усвідомлення понять честі, людської гідності, мужності, сили духу на прикладі життя В.Стуса.</i></p>	<p>Поезія Р.-М.Рільке, Т.Еліота, Г.Лорки, Б.Пастернака, М.Цветаєвої (зарубіжна література).</p>
<p>ПРОЗА другої половини ХХ ст. Інтенсивний розвиток української прози (твори В.Дрозда, Є.Гуцала, В.Шевчука, Гр.Тютюнника, А. Дімарова, О.Гончара, П.Загребельного та ін.). Її новаторські особливості. Національна специфіка. Розмаїття тематики й жанрове розмаїття.</p> <p>Олесь Гончар “За мить щастя”, “Залізний острів” (із роману “Тронка”), Загальна характеристика доробку О.Гончара -романтика. Творчий злет у 60-ті роки. Його громадянська і життєва позиція, роль у духовному відродженні нації. Краса і сила кохання як матеріал художнього осмислення. Узагальнений образ миті життя, філософія миті щастя людини (“За мить щастя”). Новела-засторога “Залізний</p>	<p>3</p>	<p>Мати уявлення про українську прозу другої половини ХХ ст.</p> <p>Вміти схарактеризувати життя і творчість О.Гончара. Вміти проаналізувати епічний твір, визначати новелістичний жанр, виділяти провідні ідеї, образи, розкривати їх, спираючись на текст. Визначити основний пафос новел. Самостійно і вдумливо прочитати тексти, відшуковуючи і пояснюючи в них роль кольорової гами, прояви романтичного в стильовій палітрі. Визначити провідну ідею, схарактеризувати образи-символи в новелі “Залізний острів”.</p>	<p>Живопис К.Білокур (образотворче мистецтво).</p>

<p>острів” з роману «Тронка». Символіка танку юних Віталіка і Тоні на розпеченій палубі затонулого крейсера (гуманістичні цінності під загрозою цивілізаційних процесів).</p> <p>ТЛ: новела, роман та його види.</p>		<p><i>Усвідомлення філософської сутності щастя людини, його відносності і короткочасності. Усвідомлення небезпеки цивілізаційних процесів, здатності сучасної людини зберегти в собі свою сутність, свої почуття.</i></p>	
<p>Григор Тютюнник “Три зозулі з поклоном”</p> <p>Коротко про письменника. “Вічна” тема “любовного трикутника” в новітній інтерпретації. Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивіщує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу. Зміщення часових площин як художній засіб. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї.</p> <p>ТЛ: художня деталь (поглиблено).</p>	2	<p>Знати найголовніші відомості про письменника. Пригадати його твори, вивчені раніше. Розвивати навички визначення теми твору, його жанру, визначення провідної думки, аналізу образів, художніх засобів, особливостей композиції. Висловлювати власні роздуми про поведінку героїв і проблеми, порушені в новелі.</p> <p><i>Виховання краси почуттів, християнських взаємин між людьми. Усвідомлення високого сенсу почуття любові, вміння берегти її і цінувати.</i></p>	<p>Твори Гр. Тютюнника, вивчені в попередніх класах («Дивак», «Климко» та ін.).</p>
<p>Валерій Шевчук “Дім на горі” (повість-преамбула)</p> <p>Життя і творчість митця. Особливості світобачення, громадянська позиція. Зв’язок із давньою українською літературою. Композиція роману-балади “Дім на горі” (повість-преамбула і збірка новел “Голос трави”). Використання традиції європейської балади (сюжет кохання жінки і демонічної сили, трагізм). Розгалуженість сюжету. Барокове поєднання високого (духовного) і низького (буденного): дім на горі як фортеця нашої духовності, душі, підніжжя гори як поле боротьби добра і зла, світла і темряви. Барокові притчеві мотиви і символи (самотність, роздвоєння людини, блудний син, дорога). Жіноче начало і чоловіче у творі. Притчевість образів, епізодів.</p> <p>ТЛ: бароко, притчевість, символічність (поглиблено), роман-балада.</p>	3	<p>Знати основні відомості про письменника. Повторити відомості про епоху бароко і його культуру. Вдумливо і уважно прочитати повість-преамбулу до роману “Дім на горі”. Визначити основні сюжетні лінії, пов’язані з різними долями людей. Виділяти притчеві мотиви, пояснювати їхню бароковість. Характеризувати образи, коментувати притчевий підтекст епізодів. Удосконалювати навички розшифрування символів, алегоричних образів.</p> <p><i>Усвідомлення великого значення духовності для повноцінного розвитку і утвердження особистості.</i></p>	<p>Епоха Бароко і його культура. Екзистенційна проза А.Камю, Ж.-П.Сартра (зарубіжна література).</p>
<p>УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ПРОЗА В лещатах радянської ідеології. Історичні твори З.Тулуб, П.Загребельного, Р.Іваничука, Ю.Мушкетика, І.Білика та ін.</p> <p>П. Загребельний</p>	3	<p>Розуміти складні історичні умови розвитку жанру історичної романістики. Називати найвідоміші взірці української історичної прози.</p> <p>Самостійно прочитати роман, знати його зміст. Характеризувати</p>	<p>Софіївський собор у Києві (архітектура).</p>

<p>“Диво” (скорочено)</p> <p>Коротко про письменника. Загальна характеристика історичної прози. Історична основа й художній вимисел у романі “Диво”. Софія Київська як історична пам’ятка та художній символ. Образ Сивоока (проблема творчого начала в людині, свободоловства, людської гідності). Князь Ярослав Мудрий (проблема влади й людини). Наскрізні проблеми: людина перед вибором, людина у процесі самопізнання та самоствердження, людина-творець.</p> <p>ТЛ: історична правда і художній вимисел (повторення).</p>		<p>особливості його композиції, вміння відділити історичну достовірність і художній домисел. Шліфувати вміння аналізу образів-персонажів, розшифровувати їхній ідейний зміст. Вміння розглядати порушені проблеми крізь призму образів-персонажів. Вчитися обґрунтовувати власну думку прикладами з художнього тексту.</p> <p>Виконувати творчу роботу проблемного характеру.</p> <p><i>Розвиток уміння бачити крізь наскрізні проблеми твору власні.</i> <i>Формування інтересу до національної історичної романістики.</i></p>	
<p>СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА (огляд)</p> <p>Історико-культурна картина літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. (на шляху до нового відродження). Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, “Нова дегенерація”, “Пропала грамота”, “ЛуГоСад” та ін.). Творчість Г. Пагутяк, Ю. Андруховча, О. Забужко, І. Римарука, В. Слапчука та ін. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.</p> <p>ТЛ: постмодернізм (повторення).</p>	2	<p>Розуміти і вміння пояснити вияв постмодернізму в українській художній літературі останнього часу. Запам’ятати її найвідоміших представників. Засвоїти значення поняття постмодернізму.</p> <p><i>Формування сучасного погляду на світ, людину в ньому.</i></p>	Й.Бродський, У.Еко, П.Зюскінд, Дж.Фаулз, М.Кундера, М.Павич та ін. (зарубіжна література).
<p>Українська російськомовна поезія (огляд)</p> <p>Українська тематика у творах Миколи Ушакова («Стихи о Шевченко» та ін.), Леоніда Вишеславського («Мова» та ін.), Бориса Чичибабіна («С Украиной в крови...», «Тарас» та ін.) Леоніда Кисельова («Я позабуду все обиды...», «Цари», «Язык не может сразу умереть...» та ін.).</p>	1	<p>Знати про російськомовну українську поезію та її особливості, про ставлення цих поетів до історії українського народу, його культури та звичаїв.</p>	
<p>ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ</p> <p>Ознайомлення з письменниками-земляками та їхніми творами.</p>	2	<p>Знати про письменників-земляків та їхні твори, прочитати вірці, висловлювати власну оцінку.</p> <p><i>Виховання шанобливого ставлення до людей творчих професій.</i></p>	
<p>УРОК-ПІДСУМОК</p> <p>Бесіда про твори, вивчені упродовж навчального року. Зосередження уваги на їхніх художніх особливостях, новаторстві (на тлі відповідного відрізка часу).</p>	1	<p>Провести дискусію довкола питань розвитку сучасної української літератури та її перспектив. Висловлювати власні міркування про вивчені твори.</p> <p><i>Закріплення вміння виділяти явища одиничні, конкретні серед</i></p>	

Для додаткового (самостійного) читання:

- П.Тичина. “Ой не крийся, природо, не крийся”, “Енгармонійне”, “Скорбна мати”, “Дума про трьох вітрів”, “І Белий, і Блок”, “Мадонно моя...”, “Золотий гомін”.
- М.Зеров. Поезії, переклади.
- Ю.Клен. Поезії, поеми, “Спогади про неокласиків”.
- П.Филипович. Поезії.
- В.Свідзинський. Поезії.
- Є.Плужник. Поезії, “Галілей”.
- М.Бажан. “Гофманова ніч”, “Сліпці”, «Будівлі», «Нічні концерти».
- М.Хвильовий. “Санаторійна зона”, “Дорога й ластівка”, “Сентиментальна історія”, “Синій листопад”, “Кіт у чоботях”, “Вальдшнепи”.
- Ю.Яновський. “Голлівуд на березі Чорного моря”, “Байгород”, “Чотири шаблі”.
- І.Сенченко. “Із записок”.
- В.Підмогильний. “Невеличка драма”, “Повість без назви...”.
- Г.Косинка. “Серце”, “Змовини”, “Гармонія”, “На золотих богів”, “Місячний сміх”, «Фавст».
- М.Куліш. “Маклена Граса”, “Патетична соната”.
- В.Домонтович. “Романи Куліша”, “Аліна і Костомаров”, “Дівчина з ведмедиком”, «Доктор Серафікус», “Болотяна Лукроза”.
- М.Йогансен. Поезії, “Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію”.
- Г.Михайличенко. “Блакитний роман”.
- А.Любченко. “Вертеп”, оповідання.
- О.Слісаренко. “Чорний ангел”.
- Д.Гуменна. “Діти Чумацького шляху”, “Мана”, “Дар Евдотеї”.
- О. Довженко. “Земля”, “Щоденник”, “Ніч перед боєм”.
- Б.-І.Антонич. Поезії, “На другому березі”.
- Є.Маланюк. Поезії, “Нариси з історії нашої культури”.
- В.Бобинський. Поезії.
- С.Гординський. Поезії.
- К.Гриневичева. “Шоломи в сонці”, “Шестикрилець”.
- Наталена Королева. “Предок”, “1313”, “Сон тіні”.
- Ірина Вільде. Новели, оповідання.
- Н.Лівицька-Холодна. Поезії.
- О.Лятуринська. Поезії.
- Ю.Дараган. Поезії.
- О.Стефанович. Поезії.
- І.Багряний. “Огненне коло”, “Сад Гетсиманський”, “Людина біжить над прірвою”.
- Т.Осьмачка. «Старший боярин», “Ротонда душогубців”, “План до двору”.
- У.Самчук. “Волинь”, “Юність Василя Шеремети”, “Морозів хутір” (перша частина трилогії “Ост”), «Марія».
- Б.Певний. “Змова”, “Дійство у п’ятому вимірі”.
- Н.Бічуя. “Десять слів поета”.
- В.Симоненко. Поезії.
- І.Драч. Поезії.

М.Вінграновський. Зб. “Цю жінку я люблю”.

Д.Павличко. Зб. “Таємниця твого обличчя”, “Покаянні псалми”.

І.Жиленко. Поезії.

Л.Костенко. Поезії, “Берестечко”, “Сніг у Флоренції”, “Дума про трьох братів неазовських”.

О.Гончар. “Тронка”, “Людина і зброя”, “Модри Камень”, “Ілонка”, «Собор», “Дума про тебе”.

М.Стельмах. “Дума про тебе”, “Чотири броди”, «Правда і кривда».

Г.Тютюнник. Новели, оповідання.

І.Калинець. Поезії.

В.Голобородько. Поезії, зб. “Українські птахи в українському краєвиді”.

М.Воробйов. Поезії.

В.Кордун. Поезії.

П.Мовчан. Поезії.

В.Герасим’юк. Поезії.

І.Римарук. Поезії.

Б.Нечерда. Поезії.

Л.Талалай. Поезії.

А.Мойсієнко. Поезії.

В.Стус. Поезії, листи.

В.Марченко. “Листи до матері”.

В.Земляк. “Зелені млини”.

В.Дрозд. “Спектакль”, “Самотній вовк”, “Листя землі”.

Г.Тютюнник. “Вир”.

Є.Гуцало. “Позичений чоловік”, оповідання.

П.Загребельний. “Роксолана”, “Я, Богдан (Сповідь у славі)”.

В.Шевчук. “Дім на горі” (повністю), “Юнаки з огненної печі”, “Місяцева зозулька з ластів”ячого гнізда” та ін.

Р.Іваничук. “Черлене вино”, “Журавлиний крик».

А.Дімаров. “Містечкові історії”, “Ідол”, “Його сім’я”, “Прожити й розповісти”.

В.Барка. Зб. “Океан”, «Жовтий князь».

Я. Стельмах «Синій автомобіль».

Ю.Мушкетик. “Яса”, “Гетьманський скарб”.

Ю.Андрухович. Поезії, “Рекреації”, “Московіада”, “Дванадцять обручів”.

О.Жовна. Оповідання, повісті.

Є.Кононович. “Імітація”, “Ностальгія”, оповідання.

Г.Пагутяк. “Записки білого пташка”.

В.Медвідь. “Збираючи каміння”, “Льох”.

О.Забужко. Поезії, “Дівчатка”, “Інопланетянка”.

О.Лишега. Поезії, “Брате Лі Бо, друже Ду Фу”.

Є.Пашковський. “Щоденний жезл”.

С.Процюк. “Інфекція”.

Ю.Іздрик. “Вощек”.

В.Діброва Оповідання.

О.Коломієць. “Фараони”, “Дикий Ангел”.

Л. Кисельов. «В п’ятдесят втором, холодном, трудном...», «Стихи о Тарасе Шевченко», «Луна позолотила иней...», «Дом Шевченко».

Б. Чичибабін. «Приготовление борща», «Проклятие Петру».
М. Ушаков. «Старый Киев», «П. Г. Тычине».
Л. Вишеславський. «Это украинское село», «Песня над полем плывет, вздыхает...»